

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАНКА»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар

А.І.Жук

« 7 »

2024 г.

Рэгістрацыйны № 2024-1-84/2024/вуч.



ФІЛАЛАГІЧНЫ АНАЛІЗ МАСТАЦКАГА ТЭКСТУ

**Вучэбная праграма ўстановы адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасці
1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура**

2024 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове Адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АСВА 1-02 03 01-2021, (20.04.2022, №85), вучэбных планаў спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура (15.07.2021, №048 – 2021/у; 23.06.2022, №133 – 2022/у)

СКЛАДАЛЬНІКІ:

І.М.Мішчанчук, загадчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

М.С.Рак, выкладчык кафедры беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С.М.Тычына, дацэнт кафедры беларускай філалогіі і сусветнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат філалагічных навук;

А.І.Жышкевіч, дацэнт кафедры мовазнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка», кандыдат філалагічных навук

УЗГОДНЕНА:

Дырэктар

ДУА «Гімназія № 43 г. Мінска»



М.Ф.Кавалеўская

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай беларускай і замежнай літаратуры ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

(праатакол № 8 от 25.03.2024 г.)

Загадчык кафедры

І.М.Мішчанчук

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

(праатакол № 7 ад 08.05 2024 г.)

Афармленне вучэбнай праграмы і суправаджаючых яе матэрыялаў дзеючым патрабаванням Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь адпавядае

Метадыст вучэбна-метадычнага аддзела

Я.В.Ціханова

Дырэктар бібліятэкі

Н.П.Сяткоўская

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная праграма распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі адукацыйнага стандарту па спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура.

Вучэбная дысцыпліна «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» носіць практыка-арыентаваны і кампетэнтнасны характар, садзейнічае фарміраванню ў студэнтаў навыкаў прафесійнага аналізу мастацкага тэксту.

Мэты вучэбнай дысцыпліны – палепшыць філалагічную падрыхтоўку будучых настаўнікаў, паглыбіўшы веды пра мастацкі твор як факт мовы і мастацтва, падрыхтаваўшы да прафесійнага прачытання мастацкага тэксту.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- даць студэнтам рознабаковыя веды па вучэбнай дысцыпліне;
- абагуліць веды пра найважнейшыя асаблівасці мастацкага тэксту;
- сфарміраваць здольнасць разумець мастацкі тэкст як з’яву мастацтва слова;
- пазнаёміць студэнтаў-філолагаў з сучаснымі навуковымі школамі, якія прапануюць розныя падыходы да аналізу мастацкага тэксту, з метадалогіяй і метадыкай філалагічнага аналізу;
- даць узоры філалагічнага вывучэння мастацкіх твораў, паказаць магчымасці і межы прымянення розных метадаў і прыёмаў аналізу мастацкага тэксту;
- сфарміраваць уменні і навыкі свабодна і самастойна аналізаваць мастацкі твор, падрыхтаваць будучых настаўнікаў да аналізу мастацкіх твораў у школе;
- развіваць культуру даследчай дзейнасці студэнтаў, накіраваную на самастойны філалагічны аналіз мастацкага тэксту, садзейнічаць фарміраванню канцэптואльнасці мыслення, узбагачэнню інструментальнага дыяпазону, развіццю творчых здольнасцей студэнтаў.
- фарміраваць уменні і навыкі прафесійнага філалагічнага аналізу твораў мастацкай літаратуры.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста, сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Згодна з вучэбным планам па спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура вучэбная дысцыпліна «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» ўваходзіць у кампанент установы вышэйшай адукацыі. Вучэбная дысцыпліна «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» звязана з вучэбнымі дысцыплінамі «Уводзіны ў літаратуразнаўства», «Літаратурная крытыка», «Тэорыя літаратуры», якія ўваходзяць у кампанент установы вышэйшай адукацыі.

Патрабаванні да засваення вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў спецыялізаванай кампетэнцыі СК-12: Прымяняць асноўныя метады і прыёмы аналізу літаратурнага тэксту з мэтай цэласнага ўяўлення аб яго моўнай, культуралагічнай і гістарычнай сутнасці.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен **ведаць:**

- асноўныя метадалагічныя прынцыпы, метады і прыёмы філалагічнага аналізу, магчымасці і межы іх выкарыстання;

- структурна-семантычную арганізацыю мастацкага тэксту, сюжэтна-кампазіцыйныя і жанравыя асаблівасці твораў, сродкі мастацкай выразнасці;

- асаблівасці кампазіцыі лірычных, эпічных і драматычных тэкстаў.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен **умець**:

- прымяняць прынцыпы, метады і прыёмы філалагічнага аналізу пры вывучэнні канкрэтнага мастацкага тэксту;

- выдзяляць у мастацкім тэксце сістэму мастацкіх сродкаў, накіраваную на вырашэнне тых ці іншых ідэйна-мастацкіх задач;

- праводзіць літаратуразнаўчае каменціраванне мастацкага тэксту;

- характарызаваць мастацкі твор у розных аспектах, выкарыстоўваючы асноўныя тэарэтыка-літаратурныя паняцці;

- прымяняць рацыянальныя прыёмы пошуку, адбору і выкарыстання інфармацыі, арыентавацца ў спецыяльнай літаратуры па профілю падрыхтоўкі і сумежных пытаннях.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен **валодаць**:

- адпаведным паняццыйным і тэрміналагічным апаратам;

- асноўнымі метадамі і прыёмамі філалагічнага аналізу мастацкага тэксту;

- навыкамі аналізу розных аспектаў мастацкага твора;

- цэласным уяўленнем аб логіцы прычынна-выніковых сувязей у літаратурным і культурным развіцці.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелу ў эканамічным, вытворчым, сацыяльна-культурным і грамадскім жыцці краіны.

Па кожнай вучэбнай тэме ў адпаведнасці з яе мэтамі і задачамі па фарміраванні і развіцці ў студэнтаў канкрэтных кампетэнцый выкладчык праектуе і рэалізуе канкрэтныя педагагічныя тэхналогіі.

Асноўнымі тэхналогіямі навучання з'яўляюцца: праблемнае навучанне (праблемнае выкладанне, пошукавы метады); камунікатыўныя тэхналогіі, заснаваныя на актыўных формах і метадах навучання (дыскусія, круглы стол, прэзентацыя, работа ў групах); асобасна арыентаваная тэхналогія. Рэкамендаваныя метады і прыёмы навучання: тлумачэнне, эмпірычная гутарка, аналіз літаратурна-крытычных тэкстаў, аналіз мастацкіх твораў, супастаўленне мастацкага твора і літаратурна-крытычнага водгуку на яго і інш.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў. Пры вывучэнні вучэбнай дысцыпліны «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» выкарыстоўваюцца такія формы самастойнай работы, як выкананне індывідуальных заданняў на практычных занятках пад кантролем

выкладчыка, выкананне індывідуальных заданняў пазааўдыторна (самастойная работа студэнтаў), канспектаванне першакрыніц, напісанне рэфератаў і творчых работ, складанне прэзентацый, правядзенне філалагічнага аналізу мастацкіх тэкстаў розных родаў і жанраў і інш.

Агульная колькасць гадзін, колькасць аўдыторных гадзін, форма атрымання вышэйшай адукацыі, размеркаванне аўдыторных гадзін, форма прамежкавай атэстацыі. Вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» на 4 курсе ў 7 семестры разлічана на 96 вучэбных гадзін. З іх 42 аўдыторныя гадзіны: 20 лекцыйных, 22 гадзіны практычных заняткаў. Форма атрымання адукацыі – дзённая, форма прамежкавай атэстацыі – залік.

Размеркаванне гадзін па семестрах:

Семестр	Усяго	Лекцыі	Практычныя	Самастойная работа студэнтаў	Форма прамежкавай атэстацыі
VII	96	20	22	54	Залік

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Тэма 1. Паняцце аб філалагічным аналізе мастацкага тэксту

Прадмет, мэты і задачы філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. Месца філалагічнага аналізу тэксту ў сістэме філалагічных дысцыплін. Адрозненне філалагічнага аналізу мастацкага тэксту ад літаратуразнаўчага і стылістычнага відаў аналізу. Разнавіднасці філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. Канцэптואльны аналіз.

Тэма 2. Мастацкі тэкст як аб'ект даследавання

Спецыфіка мастацкага тэксту. Паняцце аб тэксце як шматузроўневай сістэме. Розныя падыходы да вызначэння структуры мастацкага тэксту. Узроўневая арганізацыя мастацкага тэксту, прапанаваная Н. Балотнавай, Л. Новікавым, Л. Максімавым. Эстэтычная матываванасць формы мастацкага твора.

Адзінкі мастацкага тэксту, іх экспрэсіўнасць. Размежаванне паняццяў экспрэсіўнасць і эмацыянальнасць.

Тэма 3. Метадалогія філалагічнага аналізу мастацкага тэксту

Агульны падыход да філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. Аспекты філалагічнага аналізу. Асноўныя прынцыпы, якія вызначаюць выбар канкрэтных прыёмаў і метадаў аналізу мастацкага тэксту. Асноўныя метады філалагічнага аналізу. Філалагічнае каменціраванне як метадычны прыём. Роля вертыкальнага кантэксту ў разуменні мастацкага твора.

Тэма 4. Спецыфіка філалагічнага аналізу розных тэкстаў

Філалагічны аналіз лірычнага тэксту. Вобраз-перажыванне і спосабы яго раскрыцця, сістэма вобразных сродкаў у вершы. Роля паўтораў. Вобраз лірычнага героя. Тэматычная і жанравая разнастайнасць лірыкі. Першы радок і тэма тэксту. Тыпы фінальных радкоў (строф) па характары суадносін з асноўным тэкстам. Значэнне і гук у лірыцы. Алгарытм цэласнага філалагічнага аналізу лірычнага твора. Аналіз кампазіцыі верша. Аналіз інтанацыйнага малюнка тэксту. Рытмічная арганізацыя тэксту.

Асаблівасці філалагічнага аналізу эпічнага мастацкага тэксту. Эпічны твор і яго асноўныя жанры. Апавядальная структура эпічнага твора. Рэалізацыя кампазіцыйна-сюжэтнай пабудовы твора на розных узроўнях. Стварэнне вобразаў дзеючых асоб у мастацкім творы. Вобраз аўтара, які арганізуе пачатак эпічнага тэксту. Аўтарская мадальнасць. Спосабы выражэння аўтарскай пазіцыі ў тэксце. Аб'ектыўнае і суб'ектыўнае. Лірычнае і драматычнае ў складзе эпічнага тэксту. Прастора і час, іх канцэптואльнае і структураўтваральнае значэнне. Алгарытм цэласнага філалагічнага аналізу эпічнага твора. Слоўны вобраз у эпічным творы. Сюжэт і канфлікт. Сістэма пунктаў гледжання. Форма выражэння і месца

аўтарскага «Я» ў адносінах да адлюстраванага. Тыпы апавядальнікаў. Дэталі як сродак мастацкай індывідуалізацыі, яе роля ў стварэнні выявы.

Асноўныя аспекты філалагічнага аналізу драматычнага тэксту. Драматычны твор, яго асаблівасці. Прыцягненне тэатразнаўчых канцэпцый і рэжысёрскіх прыёмаў у працэсе аналізу і інтэрпрэтацыі драмы. Прыёмы раскрыцця характараў у драматычным творы, роля рэмарак, рэплік, спісу дзеючых асоб. Канфлікт у драме і спосабы яго выражэння. Алгарытм цэласнага філалагічнага аналізу драматычнага твора. Скразны ход дзеяння. Суадносіны першай і фінальнай сцэн. Дэкарацыі. Спіс дзеючых асоб. Галоўныя і другарадныя персанажы. Аналіз афішы. Аналіз рэплік дзеючых асоб.

Тэма 5. Структура тэксту

Літаратурны твор як мастацкае цэлае. Змест і форма літаратурнага твора. Творы з выразна выяўленымі і структураванымі сэнсамі і творы з нявызначанымі сэнсамі, якія імітуюць бесструктурнасць.

Будова літаратурнага твора, якая карэлюецца са структурай і архітэктонікай. Дваістасць кампазіцыі: знешняя (фармальная) і ўнутраная (змястоўная). Знешняя кампазіцыя: падзел эпічнага твора на кнігі, часткі, раздзелы; лірычнага – на часткі, песні, строфы; драматычнага – на дзеянні (акты) і з’явы. Унутраная, ці змястоўная, кампазіцыя: статычныя элементы (партрэты, пейзажы, апісанні бытавога ўкладу жыцця персанажаў, інтэр’ера); пазасюжэтныя элементы (уступ, пралог, эпілог, устаўныя апавяданні, аўтарскія адступленні); матывіроўкі апавядання і апісання.

Тэорыя кампазіцыі Б. Успенскага («пункты гледжання»: ідэалагічныя, ацэначныя; фразеалагічныя; прасторава-часавыя; псіхалагічныя; «складаныя», якія сумяшчаюць у сабе прыкметы папярэдніх чатырох відаў).

Кампазіцыя як маркёр жанру.

Прынцыпы і спосабы сувязі элементаў у тэксце. Вонкавыя і ўнутраныя сувязі тэксту. Характар узаемаадносін паміж часткамі і цэлым. Кампазіцыя фразы і спосабы ўпарадкавання мастацкага свету. Кантраст і паралелізм у арганізацыі тэксту. Вылучэнне найважнейшых апазіцый. Кампазіцыйна-моўнае адзінства. Узаемадзеянне кампазіцыйна-моўных форм у структуры апавядання.

Разнавіднасці паўтору і яго функцыі.

Тэма 6. Філалагічны аналіз у прафесійнай дзейнасці

Выкарыстанне філалагічнага аналізу ў практыцы выкладання літаратуры. Роля філалагічнага аналізу ў падрыхтоўцы настаўніка-славесніка. Значэнне філалагічнага каменціравання для тлумачальнага чытання ў школе. Распрацоўка фрагмента ўрока з элементамі філалагічнага аналізу канкрэтнага мастацкага тэксту (або яго ўрыўка).

**ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КА
РТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
«ФІЛАЛАГІЧНЫ АНАЛІЗ МАСТАЦКАГА ТЭКСТУ»
(дзённая форма атрымання адукацыі)**

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Самастойная работа студэнта	Матэрыяльнае забеспячэнне заняткаў	Літаратура	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семінарскія) заняткі				
1	2	3	4	5	6	7	8
	ФІЛАЛАГІЧНЫ АНАЛІЗ МАСТАЦКАГА ТЭКСТУ	20	22	54			
1.	Паняцце аб філалагічным аналізе мастацкага тэксту	2	2	9			
1.1.	Паняцце аб філалагічным аналізе мастацкага тэксту	2					
	1. Прадмет, мэты і задачы філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. 2. Месца філалагічнага аналізу тэксту ў сістэме філалагічных дысцыплін. 3. Адрозненне філалагічнага аналізу мастацкага тэксту ад літаратуразнаўчага і стылістычнага відаў аналізу.				Схема «Віды аналізу мастацкага тэксту».	[1] [2] [3] [4] [5]	
1.2.	Філалагічны аналіз мастацкага тэксту		2	9			
	1. Разнавіднасці філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. 2. Канцэптэуальны аналіз.				Прэзентацыя «Разнавіднасці філалагічнага аналізу».	[1] [2] [3] [4] [5]	Праверка канспекта.

2.	Мастацкі тэкст як аб'ект даследавання	2	2	9			
2.1.	Мастацкі тэкст як аб'ект даследавання	2					
	1. Спецыфіка мастацкага тэксту. 2. Паняцце аб тэксце як шматузроўневай сістэме. 3. Розныя падыходы да вызначэння структуры мастацкага тэксту. 4. Узроўневая арганізацыя мастацкага тэксту, прапанаваная Н. Балотнай, Л. Новікавым, Л. Максімавым. 5. Эстэтычная матываванасць формы мастацкага твора экстралінгвістычнымі фактарамі.				Табліца «Узроўневая арганізацыя мастацкага тэксту».	[1] [2] [3] [6] [8]	
2.2.	Асаблівасці аналізу мастацкага тэксту		2	9			
	1. Адзінкі мастацкага тэксту, іх экспрэсіўнасць. 2. Размежаванне паняццяў экспрэсіўнасць і эмацыянальнасць.				Схема «Экспрэсіўнасць ≠ эмацыянальнасць».	[1] [2] [3] [6] [8]	Вуснае апытанне, аналіз тэксту.
3.	Метадалогія філалагічнага аналізу мастацкага тэксту	2	2	9			
3.1.	Метадалогія філалагічнага аналізу мастацкага тэксту	2					
	1. Агульны падыход да філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. 2. Аспекты філалагічнага аналізу. 3. Асноўныя прынцыпы і метады, якія вызначаюць выбар канкрэтных прыёмаў і метадаў аналізу мастацкага тэксту.				Схема «Асноўныя метады філалагічнага аналізу».	[1] [2] [3] [5] [12]	
3.2.	Метады і прынцыпы аналізу мастацкага тэксту		2	9			
	1. Асноўныя метады філалагічнага аналізу. 2. Філалагічнае каменціраванне як метадычны прыём. 3. Роля вертыкальнага кантэксту ў разуменні мастацкага твора.				Схема «Вертыкальны кантэкст».	[1] [2] [3] [5] [12]	Калёквіум.
4.	Спецыфіка філалагічнага аналізу розных тэкстаў	8	8	9			
4.1.	Спецыфіка філалагічнага аналізу розных тэкстаў	8					
	1. Спецыфіка філалагічнага аналізу мастацкіх тэкстаў розных жанраў. 2. Філалагічны аналіз лірычнага тэксту. 3. Асаблівасці філалагічнага аналізу эпічнага мастацкага тэксту.				Прэзентацыя «Аналіз мастацкіх тэкстаў».	[1] [2] [3] [9]	

	4. Асноўныя аспекты філалагічнага аналізу драматычнага тэксту.					[10]	
4.2.	<i>Аналіз як спосаб філалагічнага вывучэння твораў</i>		8	9			
	1. Падрабязнае вывучэнне мастацкіх тэкстаў розных жанраў з выкарыстаннем філалагічнага аналізу. 2. Алгарытм цэласнага філалагічнага аналізу лірычнага твора. 3. Парадак філалагічнага аналізу эпічнага твора. 4. Філалагічны аналіз драматычнага твора.				Схема «Алгарытм аналізу мастацкіх тэкстаў розных жанраў», тэксты для аналізу.	[1] [2] [3] [9] [10]	Пісьмовы аналіз тэксту, узаемная праверка студэнтамі работ адзін аднаго.
5.	Структура тэксту	4	4	9			
5.1.	<i>Структура тэксту</i>	4					
	1. Літаратурны твор як мастацкае цэлае. 2. Будова літаратурнага твора. 3. Тэорыя кампазіцыі Б. Успенскага. 4. Кампазіцыя як маркёр жанру. 5. Прынцыпы і спосабы злучэння элементаў у тэксце. 6. Разнавіднасці паўтору і яго функцыі.				Схема «Будова літаратурнага твора».	[1] [2] [3] [4] [8]	
5.2.	<i>Будова тэксту</i>		4	9			
	1. Змест і форма літаратурнага твора. 2. Знешняя і ўнутраная кампазіцыя. 3. Вонкавыя і ўнутраныя сувязі тэксту. 4. Аналіз мастацкага твора ў адзінстве зместу і формы.				Тэксты для аналізу.	[1] [2] [3] [4] [8]	Даклады і паведамленні па тэме «Змест і форма літаратурнага твора».
6.	Філалагічны аналіз у прафесійнай дзейнасці	2	4	9			
6.1.	<i>Філалагічны аналіз у прафесійнай дзейнасці</i>	2					
	1. Выкарыстанне філалагічнага аналізу ў практыцы выкладання літаратуры. 2. Роля філалагічнага аналізу ў падрыхтоўцы настаўніка-славесніка.				Урокі настаўнікаў-філолагаў.	[1] [2] [3] [7] [10]	
6.2.	<i>Аналіз мастацкага тэксту на ўроках літаратуры</i>		4	9			
	1. Значэнне філалагічнага каменціравання для тлумачальнага чытання ў школе. 2. Распрацоўка фрагмента ўрока з элементамі філалагічнага аналізу канкрэтнага мастацкага тэксту (або яго ўрыўка).				Планы-канспекты ўрокаў.	[1] [2] [3] [7]	Распрацоўка фрагмента ўрока.

	3. Асаблівасці вивучэння лірычных твораў на ўроках літаратуры. 4. Асаблівасці вивучэння эпічных твораў на ўроках літаратуры. 5. Асаблівасці вивучэння драматычных твораў на ўроках літаратуры.					[10]	
	Усяго ў VII семестры	20	22	54			Залік

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

Асноўная літаратура

1. Тэорыя літаратуры [Электронны рэсурс] : вучэб.-метад. комплекс для спецыяльнасцей: 1-02 03 01 «Беларуская мова і літаратура», 1-02 03 03 «Беларуская мова і літаратура. Замежная мова (англійская)» / склад.: І. М. Гоўзіч, А. І. Лугоўскі // Репозиторий БГПУ. – Рэжым доступу: <http://elib.bspu.by/handle/doc/132>. – Дата доступу: 19.04.2024.
2. Филологический анализ текста [Электронный ресурс] : учеб.-метод. комплекс / сост.: Г. А. Камлевич, А. Л. Церковский // СДО Moodle / Беларус. гос. пед. ун-т. – Режим доступа: <https://bspu.by/moodle/course/view.php?id=5233>. – Дата доступа: 19.04.2024.
3. Филологический анализ текста [Электронный ресурс] : учеб.-метод. комплекс для специальностей 1-02 03 02 Русский язык и литература, 1-02 03 04 Русский язык и литература. Иностранный язык / сост.: Г. А. Камлевич, А. Л. Церковский // Репозиторий БГПУ. – Режим доступа: <https://elib.bspu.by/handle/doc/37125>. – Дата доступа: 19.04.2024.

Дадатковая літаратура

4. Есин, А. Б. Принципы и приемы анализа литературного произведения : учеб. пособие для студентов и преподавателей филол. фак., учителей-словесников / А. Б. Есин. – 10-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2010. – 244 с.
5. Луговский, А. И. Изучение теории литературы по «Евгению Онегину» / А. И. Луговский // Рус. яз. и лит. – 2011. – № 4. – С. 13–16.
6. Рагойша, В. П. На шляху да Парнаса : давед. маладога літаратара / В. П. Рагойша. – Мінск : Маст. літ., 2003. – 158 с.
7. Рагойша, В. П. Паэтычны слоўнік / В. П. Рагойша. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск : Беларус. навука, 2004. – 576 с.
8. Рагойша, В. П. Уводзіны ў літаратуразнаўства : вучэб. дапам. для студэнтаў ВНУ па філал. спецыяльнасцях : у 2 ч. / В. П. Рагойша, М. П. Кенька, Т. А. Марозава. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т, 2011. – 2 ч.
9. Рагойша, В. Тэорыя літаратуры ў тэрмінах : дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей ВНУ / В. Рагойша. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 2001. – 384 с.
10. Турышева, О. Н. Теория и методология зарубежного литературоведения : учеб. пособие для студентов вузов / О. Н. Турышева. – М. : Наука : Флинта, 2012. – 160 с.
11. Хализев, В. Е. Теория литературы : учеб. для студентов учреждений высш. проф. образования / В. Е. Хализев. – 6-е изд., испр. и доп. – М. : Академия, 2013. – 432 с.

12. Хомякова, О. Р. Теория литературы : учеб. пособие для студентов учреждений высш. пед. образования по филол. специальностям / О. Р. Хомякова. – Минск : Респ. ин-т высш. шк., 2013. – 359 с.

13. Яцухна, В. І. Тэорыя літаратуры : вучэб. дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей устаноў, якія забяспечваюць атрыманне высш. адукацыі / В. І. Яцухна. – Гомель : Гомел. дзярж. ун-т, 2006. – 279 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

Самастойная работа студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» арганізуецца кафедрамі, выкладчыкамі ўстаноў вышэйшай адукацыі ў адпаведнасці з Палажэннем аб самастойнай рабоце студэнтаў.

Самастойная работа студэнтаў прадугледжвае выкананне тэставых заданняў, падрыхтоўку прэзентацый, рэфератаў, дакладаў па вызначанай тэматыцы, канспектаванне і рэферыраванне навуковай літаратуры, напісанне артыкулаў для выступлення на студэнцкіх навуковых канферэнцыях.

ПЕРАЛІК ЗАДАНИЯЎ І КАНТРОЛЬНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ

№ п/п	Назва тэмы	Колькасць гадзін на СРС	Заданні	Форма выканання
1.2.	Філалагічны аналіз мастацкага тэксту.	9	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял. Падрыхтаваць матэрыял для партфоліа, які тычыцца спецыфікі канцэптualaнага аналізу.	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка канспектаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
2.2.	Асаблівасці аналізу мастацкага тэксту.	9	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял. Падрыхтаваць рэферат (праект) на тэму «Праблемы аналізу мастацкага тэксту ў працах розных вучоных» (па выбары студэнта).	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка рэфератаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
3.2.	Метады і прынцыпы аналізу мастацкага тэксту.	9	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял. Падрыхтаваць матэрыял для партфоліа па пытанні «Асноўныя прынцыпы філалагічнага аналізу мастацкага тэксту».	Калёквіум, праверка прэзентацый, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
4.2.	Аналіз як спосаб навуковага вывучэння твораў.	9	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял. Падрыхтаваць матэрыял для партфоліа на выбар: 1. «Пытанне значэння і гуку ў лірыцы». 2. «Аўтарская мадальнасць. Спосабы выражэння аўтарскай пазіцыі ў тэксце. Аб'ектыўнае і суб'ектыўнае». 3. «Выкарыстанне тэатразнаўчых	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка прэзентацый, тэсціраванне ў СДН MOODLE.

			канцэпцый і рэжысёрскіх прыёмаў у працэсе аналізу і інтэрпрэтацыі драмы».	
5.2.	Будова тэксту.	9	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял. Падрыхтаваць матэрыял для партфоліа па пытанні «Тэорыя кампазіцыі Б. Успенскага».	Вусная праверка атрыманых ведаў, праверка прэзентацый тэсціраванне ў СДН MOODLE.
6.2.	Аналіз мастацкага тэксту на ўроках літаратуры.	9	Вывучыць адпаведны тэме матэрыял. Распрацаваць план-канспект урока з элементамі філалагічнага аналізу канкрэтнага мастацкага тэксту.	Вусная праверка атрыманых ведаў, правядзенне ўрокаў, тэсціраванне ў СДН MOODLE.
	УСЯГО	54		

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ КАМПЕТЭНЦЫЙ СТУДЭНТАЎ

Для бягучага кантролю і самакантролю па вучэбнай дысцыпліне «Філалагічны аналіз мастацкага тэксту» прапануюцца:

- вуснае апытанне (франтальнае і індывідуальнае);
- індывідуальная або франтальная гутарка;
- вусная ці пісьмовая ўзаемаправерка студэнтамі ведаў адзін аднаго;
- праверка выкананых практычных заданняў (аналіз тэксту, характарыстыка дэталёў, супастаўленне тэкстаў і г.д.);
- праверка наяўнасці канспекта лекцыйнага матэрыялу і вучэбнай літаратуры, правядзення пісьмовага агляду навуковай літаратуры, тэматычнай падборкі літаратурных і інтэрнэт-крыніц;
- візуальная праверка выкананых даследчых і творчых заданняў;
- ацэнка ўзроўню абароны падрыхтаваных паведамленняў, тэматычных дакладаў, рэфератаў, прэзентацый, эсэ;
- даследаванне ўзроўню і вызначэнне якасці аналітычнай апрацоўкі тэксту (анатаванне, рэферыраванне, рэцэнзаванне, складанне рэзюмэ) праз вусныя ці пісьмовыя выступленні студэнтаў;
- пытанні і заданні да заліку.

Рэкамендаваная форма прамежкавай атэстацыі – залік.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДА ЗАЛІКУ

1. Прадмет, мэты і задачы філалагічнага аналізу мастацкага тэксту. Месца філалагічнага аналізу тэксту ў сістэме філалагічных дысцыплін.
2. Адрозненне філалагічнага аналізу мастацкага тэксту ад літаратуразнаўчага і стылістычнага відаў аналізу.
3. Разнавіднасці філалагічнага аналізу мастацкага тэксту.
4. Спецыфіка мастацкага тэксту. Паняцце аб тэксце як шматузроўневай сістэме.
5. Узроўневая арганізацыя мастацкага тэксту, прапанаваная Н. Балотнай, Л. Новікавым, Л. Максімавым.
6. Адзінкі мастацкага тэксту, іх экспрэсіўнасць. Размежаванне паняццяў экспрэсіўнасць і эмацыянальнасць.
7. Асноўныя прынцыпы, якія вызначаюць выбар канкрэтных прыёмаў і метадаў аналізу мастацкага тэксту.
8. Асноўныя метады філалагічнага аналізу.
9. Філалагічнае каменціраванне як метадычны прыём.
10. Філалагічны аналіз лірычнага тэксту. Вобраз-перажыванне і спосабы яго раскрыцця, сістэма вобразных сродкаў у творы.
11. Асаблівасці філалагічнага аналізу эпічнага мастацкага тэксту. Эпічны твор і яго адметнасць.
12. Асноўныя аспекты філалагічнага аналізу драматычнага тэксту. Драматычны твор, яго асаблівасці.
13. Літаратурны твор як мастацкае цэлае. Змест і форма літаратурнага твора.
14. Будова літаратурнага твора, якая карэлюецца са структурай і архітэктонікай.
15. Знешняя кампазіцыя: дзяленне эпічнага твора на кнігі, часткі, раздзелы; лірычнага – на часткі, песні, строфы; драматычнага – на дзеянні (акты) і з’явы.
16. Унутраная, ці змястоўная, кампазіцыя: статычныя элементы (партрэты, пейзажы, апісанні бытавога ўкладу жыцця персанажаў, інтэр’ера); пазасюжэтныя элементы (уступ, пралог, эпілог, устаўныя апавяданні, аўтарскія адступленні); матывіроўкі апавядання і апісання.
17. Разнавіднасці паўтору і яго функцыі.
18. Выкарыстанне філалагічнага аналізу тэксту ў практыцы выкладання літаратуры. Роля філалагічнага аналізу ў падрыхтоўцы настаўніка-славесніка.
19. Значэнне філалагічнага каменціравання для тлумачальнага чытання ў школе.
20. Распрацоўка фрагмента ўрока з элементамі філалагічнага аналізу канкрэтнага мастацкага тэксту (або яго ўрыўка).

КРЫТЭРЫІ АЦЭНКІ ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

10 (дзесяць) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, а таксама па асноўных пытаннях, якія выходзяць за яе межы;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

бездакорнае валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

выяўленая здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі;

поўнае і глыбокае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне вольна арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку, выкарыстоўваць навуковыя дасягненні іншых дысцыплін;

творчая самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, актыўны творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

9 (дзевяць) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго эфектыўна выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна і творча вырашаць складаныя праблемы ў нестандартнай сітуацыі ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

поўнае засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

сістэматычная, актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, творчы ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

8 (восем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны (метадамі комплекснага аналізу, тэхнікай інфармацыйных тэхналогій), уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

здольнасць самастойна вырашаць складаныя праблемы ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, сістэматычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

7 (сем) балаў, залічана:

сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх раздзелах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі (у тым ліку на замежнай мове), пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абгрунтаваныя высновы і абагульненні;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры пастаноўцы і вырашэнні навуковых і прафесійных задач;

вольнае валоданне тыповымі рашэннямі ў рамках вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне, засваенне асноўнай і дадатковай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вивучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім аналітычную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, удзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

6 (шэсць) балаў, залічана:

дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне неабходнай навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць абагульненні і абгрунтаваныя высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыповыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстанова вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

актыўная самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, перыядычны ўдзел у групавых абмеркаваннях, высокі ўзровень культуры выканання заданняў.

5 (пяць) балаў, залічана:

дастатковыя веды ў аб'ёме вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, пісьменны, лагічна правільны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні вучэбных і прафесійных задач;

здольнасць самастойна выкарыстоўваць тыпавыя рашэнні ў межах вучэбнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

уменне арыентавацца ў базавых тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнальную ацэнку;

самастойная праца на практычных, лабараторных занятках, фрагментарны ўдзел у групавых абмеркаваннях, дастатковы ўзровень культуры выканання заданняў.

4 (чатыры) балы, залічана:

дастатковы аб'ём ведаў у межах адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

засваенне асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, лагічны выклад адказу на пытанні, уменне рабіць высновы без істотных памылак;

валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, уменне яго выкарыстоўваць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

уменне пад кіраўніцтвам выкладчыка вырашаць стандартныя (тыпавыя) задачы;

уменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне і даваць ім ацэнку;

праца пад кіраўніцтвам выкладчыка на практычных, лабараторных занятках, дапушчальны ўзровень культуры выканання заданняў.

3 (тры) балы, не залічана:

недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веданне часткі асноўнай літаратуры, рэкамендаванай вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, выклад адказу на пытанні з істотнымі, лагічнымі памылкамі;

слабое валоданне інструментарыем вучэбнай дысцыпліны, некампетэнтнасць пры вырашэнні стандартных (тыпавых) задач;

няўменне арыентавацца ў асноўных тэорыях, канцэпцыях і кірунках па вывучаемай вучэбнай дысцыпліне;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

2 (два) балы, не залічана:

фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі;

веды асобных літаратурных крыніц, рэкамендаваных вучэбнай праграмай установы вышэйшай адукацыі па вучэбнай дысцыпліне;

няўменне выкарыстоўваць навуковую тэрміналогію вучэбнай дысцыпліны, наяўнасць у адказе грубых, лагічных памылак;

пасіўнасць на практычных і лабараторных занятках, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў.

1 (адзін) бал, не залічана:

адсутнасць ведаў (і кампетэнцый) у рамках адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі, адмова ад адказу, адсутнасць на атэстацыі без уважлівай прычыны.

ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
па вывучаемай дысцыпліне
з іншымі дысцыплінамі спецыяльнасці

Назва вучэбнай дысцыпліны, вывучэнне якой звязана з дысцыплінай рабочай праграмы	Кафедра, якая забяспечвае вывучэнне гэтай дысцыпліны	Прапановы кафедры аб зменах у змесце рабочай праграмы	Рашэнне, прынятае кафедрай, якая распрацавала вучэбную праграму (з указаннем даты і нумара пратакола)
«Тэорыя літаратуры»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні тэмы 5 «Структура тэксту» абапірацца на паняцці, атрыманыя на занятках па «Тэорыі літаратуры»	25.03.2024 Пратакол № 8
«Уводзіны ў літаратуразнаўства»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні тэмы 3 «Метадалогія філалагічнага аналізу мастацкага тэксту» абапірацца на паняцці, атрыманыя на занятках па «Уводзінах у літаратуразнаўства»	25.03.2024 Пратакол № 8
«Літаратурная крытыка»	кафедра беларускай і замежнай літаратуры	Пры вывучэнні тэмы 1 «Паняцце аб філалагічным аналізе мастацкага тэксту» абапірацца на паняцці, атрыманыя на занятках па «Літаратурнай крытыцы»	25.03.2024 Пратакол № 8